

MODERN CEZA YÖNTEMLERİ VE ISLAH TEORİLERİ

-Çocuk Suçlular Örneği-

Hicran İkbal ERCİYAS

Eskiyei Yayınları: 208

MODERN CEZA YÖNTEMLERİ VE ISLAH TEORİLERİ
-Çocuk Suçlular Örneği-

Hicran İkbal ERCİYAS

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Dr. Oğuzhan ATEŞ

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2023

ISBN: 978-625-6781-20-7

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

MODERN CEZA YÖNTEMLERİ VE ISLAH TEORİLERİ

-Çocuk Suçlular Örneği-

Hicran İkbal ERCİYAS

Ankara 2023

Hicran İkbâl ERCİYAS

Hicran İkbâl Erciyas, 1993 yılında Yozgat'ta doğdu. İlköğrenimini Yozgat Cumhuriyet İlkokulu'nda, lise öğrenimini Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde tamamladı. 2012 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümünü kazandı. 2017 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalında yüksek lisans yapma hakkı kazandı. Halen Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesinde Din Sosyolojisi alanında doktora yapmaktadır.

ÖN SÖZ

Her toplumun geleceğinin şekillenmesinde çocuklar önemli bir role sahiptir. Onları suç davranışına sürükleyen faktörler incelendiğinde düzensiz aile yapısı, giderek artan nüfusun getirmiş olduğu toplumsal kontrol eksikliği, kırdan kente olan göçler sonucunda ortaya çıkan hayal kırıklıkları ve yaşanan kimlik bunalımı, ekonomik yoksunlukların çocuğu sokak yaşamına itmesi, yanlış arkadaş grubu içerisinde yer alma ve madde bağımlılığı karşımıza çıkmaktadır. İçerisinde bulunmuş olduğu bu olumsuz koşullar birbirine iki zıt kavram olan çocuk ve suçu bir araya getirmiştir. Türkiye’de çocuk suçluların tahliye sürecinden sonra topluma kazandırılmaları için ne gibi çalışmaların gerçekleştiği ve ne tür önlemlerin alındığı çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Suça sürüklenen çocuğun tutukluluk sürecinin sona ermesinin ardından onu suça iten ortam ve koşullara yeniden dönmemesi için gerekli denetim ve takip konusunda eksiklikler karşımıza çıkmaktadır. Çocuğun topluma kazandırılması konusunda ilgili resmi kurumlar, sivil toplum örgütleri ve gönüllü kuruluşların sayısı artırılarak etkili sonuçlar elde etmek için çaba gösterilmelidir. Çocuğa sosyal ve psikolojik açıdan verilecek olan destekler onun yeniden suç davranışına yönelmesini engellemekle birlikte topluma uyum sürecini de kolaylaştıracaktır. Bu noktada, çocuğun suç işlediği andan itibaren tahliye sürecine kadar sorumluluğu bulunan herkes bu bilinçte yaklaşımda bulunmalı, çocuğa ceza vermeyi amaç olarak değil en az zarar göreceği şekilde bir adalet sistemi içerisinde yer alması toplumla en kısa sürede bütünleşmesini sağlayacaktır.

Günümüzde sürekli artma eğiliminde olan suç olayları çocuk suçluluğunda da toplumsal bir problem olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Öncelikle suç işlemiş çocuk ve ailesi üzerinde derin izler bırakan bu sorun çocuğu topluma kazandırma amaç edinilerek yasal önlem ve uygulamalarla üzerinde durulması gereken bir konudur.

Araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda çocuğun bile- rek ve isteyerek suç davranışı gerçekleştirmediği ortaya çıkmaktadır. Aile içerisindeki düzensizlik, kentleşme, göç, yanlış arkadaş seçimi, madde bağımlılığı ve toplum tarafından çocuklara atfedilen cinsiyet rolleri çocuğu suça iten başlıca etkenlerdir. Çocuğu suça yönelten etkenlerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi için yasal önlemler ve düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Bu düzenlemelerin yanı sıra çocuğun suça bir daha yönelmemesi için ıslah çalışmaları da gerekmektedir. Bu noktada toplum duyarlı davranışlar geliştirmeli elbette ama en büyük rolü aileye düşmektedir. Gelişim aşamaları boyunca gerekli ilgi ve özeni çocuğundan esirgemeyen aile, ahlaki ve manevi değerleri kazanması için de çaba göstermelidir.

İleride bir yetişkin olarak yaşamına devam edeceği düşünüldüğünde, suç eylemine karışan bir çocuğun suçlu olarak damgalanıp dışlanması yerine ıslah edilerek topluma en sağlıklı bir şekilde kazandırılması planlanmalıdır. Toplumsal yapının çocuğa nasıl ve ne şekilde bir misyon yüklediği, nasıl bir gelecek vizyonu ya da ülküsü benimsediği ile doğrudan bağlantılıdır. Gelecekte nasıl bir toplumsal bir hayat standardında yaşamak istiyorsak, ona uygun ıslah teorileri ve uygulama projeleri toplumun tamamı tarafından özenle sağlanmaya çalışılmalıdır.

Çalışmam süresince benden yardımlarını esirgemeyen, zihin açıcı tavsiyeleriyle beni sürekli motive eden ve destekleyen değerli danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Ejder Çelik'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu sürecin hiçbir aşamasında beni yalnız bırakmayan, motivasyonumu her zaman en üst düzeyde tutmamı sağlamak için çaba gösteren, manevi desteklerini her

an hissettiğim, hep daha fazlasını başaracağım konusunda inançlarını hiç yitirmeyerek bana güç veren, yüksek lisans eğitimimi tamamlamış olmamın en büyük yardımcıları canım annem ve babama en içten teşekkürlerimi sunarım.

Hicran İkbâl ERCİYAS

Aralık 2023

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	5
GİRİŞ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ	15
1.1. Çalışmanın Amacı	15
1.2. Çalışmanın Önemi	15
1.3. Çalışmanın Konusu	15
1.4. Yöntem	17
1.5. Kavramsal Çerçeve	18
1.5.1. Suç	18
1.5.2. Suç Mağduriyeti	21
1.5.3. Şiddet	23
1.5.4. Anomi	24
1.5.5. Sapma	25
1.5.6. Değer	28
1.5.7. Norm	29
1.5.8. Toplumsal Düzen	31
1.5.9. Toplumsal Kontrol	32
1.5.10. Ceza	34
1.5.11. Çocuk	35
1.5.12. Çocuk Suçluluğu	38
1.5.13. Suç Önleme	42

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE	45
2. Genel Suç Kuramları	45
2.1. Klasik Kuram	45
2.2. Neo-Klasik Kuram	47
2.3. Coğrafi Kuram	48
2.4. Pozitivist Kuram	49
2.4.1. Biyolojik Kuram	50
2.4.2. Psikolojik Kuram	53
2.4.3. Sosyolojik Kuramlar	56
2.4.3.1. Sosyal Yapı Kuramları	57

2.4.3.1.1. Sosyal Düzensizlik Kuramı -----	58
2.4.3.1.2. Ekolojik Kuram -----	60
2.4.3.1.3. Alt Kültür Kuramı -----	60
2.4.3.1.4. Gerilim Kuramı -----	65
2.4.3.2. Sosyal Süreç Kuramları -----	66
2.4.3.2.1. Öğrenme Kuramı -----	67
2.4.3.2.2. Kontrol Kuramı -----	70
2.4.3.2.3. Damgalama (Etiketleme) Kuramı -----	76
2.4.3.3. Çatışma Kuramları-----	79
2.5. Suç Önleme Kuramları -----	80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUK SUÇLULUĞU -----	83
3.1. Çocuk Suçluluğunun Tarihçesi-----	83
3.2. Avrupa ve Dünyada Çocuk Suçluluğu -----	85
3.3. Çocuk Suçluluğunun Türleri-----	88
3.4. Çocuğun Suça İtilmiş Olması-----	89
3.5. Türkiye’de Çocuk Suçluluğu-----	92
3.6. Kentleşme ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi -----	95
3.7. Göç ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi -----	97
3.8. Aile ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi -----	100
3.8.1. Aile İçi Etkileşim-----	101
3.8.2. Aile İçi Disiplin Anlayışı-----	102
3.8.3. Ailedeki Olumsuz Rol Modeller -----	104
3.8.4. Ailenin Sosyo-Ekonomik Statüsü -----	105
3.9. Eğitim ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi-----	107
3.10. Arkadaş Grubu ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi -----	109
3.11. Madde Bağımlılığı ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi-----	112
3.12. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Çocuk Suçluluğu İlişkisi ----	115
3.13. Türkiye’de Çocuk Suçluluğunun Önlenmesi ve Suçlu Çocukların Yeniden Topluma Kazandırılması-----	116
3.13.1. Türkiye’de Suça Yönelmeyi Önlemeye Yönelik Yasal Önlemler -----	117
3.13.2. Türkiye’de Suçlu Çocukların Topluma Kazandırılmasına Yönelik Çalışmalar-----	122
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME -----	129
KAYNAKÇA -----	135